

انجمن علمی حقوق جزای تطبیقی ایران

فصلنامه حقوق جزای بین الملل

Volume 2, Issue 2, 2024

A Comparative Study of Psychological and Criminological Analysis of the Impact of Living Environment on Juvenile Delinquency in Iran and the USA

Javad Habibi*¹, Mohanna Mahdavi Taloukolaei²

1. Assistant Professor, Department of Law, Faculty of Humanities, Qaemshahr Branch, Islamic Azad University, Qaemshahr, Iran. (Corresponding Author)

2. M.A Student, Criminal Law and Criminology Student, Qaemshahr Branch, Islamic Azad University, Qaemshahr, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Type of Article:

Original Research

Pages: 47-51

Corresponding Author's Info

ORCID: 0000-0002-1654-6660

TELL: +989113232336

Email: j.habibi.vakil@gmail.com

Article history:

Received: 23 Jan 2024

Revised: 17 Mar 2024

Accepted: 25 Apr 2024

Published online: 21 Jun 2024

Keywords:

*Living Environment,
Adolescent Psychology,
Juvenile Delinquency,
Labeling Theory, Rational
Choice Theory.*

ABSTRACT

The living environment has always been one of the fundamental factors in juvenile delinquency. The impact of the living environment is intertwined with variables such as economy, culture, security and others. Therefore, investigating why a teenager, during the most sensitive phase of their life - adolescence - might engage in criminal activities in pursuit of identity can be vital for crime prevention. The influence of the environment in adolescent modeling cannot be overlooked. Additionally, criminological theories, such as the labeling theory, indicate that adolescents are affected by the unwanted labels attached to them by their living environment. The rational choice theory suggests that adolescents may opt for a shorter path to achieve their goals, which often involves committing crimes. These theories illustrate that adolescents have historically mirrored the behaviors of those close to them, including their immediate surroundings. In this paper, data is collected through a primary library research method, followed by a questionnaire distributed among adolescents involved in petty delinquency. An analysis is conducted on the responses from delinquent adolescents in Ohio, USA, using thematic analysis to provide researchers with the freedom to explore the factors influencing the living environment on juvenile delinquency. The goal is to identify influential factors and take the first effective steps in combating juvenile delinquency by addressing or at least mitigating the underlying causes of crime.

This is an open access article under the CC BY license.

© 2024 The Authors.

انجمن علمی فقه‌پژای تطبیقی ایران

فصلنامه حقوق جزای بین الملل

www.iclj.ir

فصلنامه حقوق جزای بین الملل

دوره دوم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۳

مطالعه تطبیقی تحلیل روان‌شناختی و جرم‌شناختی تأثیر محیط زندگی بر ارتکاب جرم توسط نوجوانان در ایران و آمریکا

جواد حبیبی*، مهنا مهدوی تلوکلایی^۲

۱. استادیار، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، واحد قائم‌شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم‌شهر، ایران. (نویسنده مسؤول)
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد قائم‌شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم‌شهر، ایران.

چکیده

محیط زندگی همواره یکی از عوامل اساسی در ارتکاب جرم توسط نوجوانان نیز بوده است. تأثیر محیط زندگی نیز به‌همراه متغیرهایی چون اقتصاد، فرهنگ، امنیت و ... است. بنابراین ریشه‌یابی این که یک نوجوانان در حساس‌ترین مرحله زندگی خود، یعنی نوجوانی و در راستای به‌دست‌آوردن یک هویت به‌دنبال ارتکاب جرم برود، می‌تواند در پیشگیری جرم توسط آنان نیز مؤثر باشد. به همین دلیل که در الگوپذیری نوجوانان هیچ‌گاه نمی‌توان تأثیر محیط را نادیده انگاشت. همچنین وجود نظریه‌های جرم‌شناسی، از جمله نظریه برچسب‌زنی که در آن نوجوان از برچسب ناخواسته‌ای که محل زندگی به آن چسبانده است، تحت تأثیر قرار گرفته است. همچنین نظریه انتخاب عقلایی که نوجوان راه کوتاه‌تری را برای رسیدن به هدف توسط این انتخاب برگزیده است و آن نیز ارتکاب جرم می‌باشد، به ما نشان داده است که طبق این نظریه‌ها نوجوانان همواره از دیرباز به مثال آینده‌ای از افراد نزدیک به خود که همان محل زندگیشان است، بودند. در این مقاله با جمع‌آوری داده‌ها از روش اصلی کتابخانه‌ای و سپس یک پرسشنامه از نوجوانان مرتکب خرده‌بزهکاری و همچنین بررسی تحلیل پرسشنامه‌ای از نوجوانان بزهکار در ایالت اوهایو آمریکا و تحلیل تماتیک برای آزادی عمل پژوهشگر و با هدف شناخت عوامل تأثیرگذار محل زندگی نوجوان بر ارتکاب جرم توسط وی به‌دنبال پیشگیری و برداشتن نخستین گام مؤثر در مبارزه با بزهکاری نوجوانان برای از بین بردن عوامل جرم‌زا یا حداقل کاهش اثرات آن بوده است.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات: ۴۷-۵۱

اطلاعات نویسنده مسؤول

کد ارکید: ۰۰۰۰-۰۰۰۲-۱۶۵۴-۶۶۶۰

تلفن: ۹۸۹۱۱۳۲۲۳۳۳۶+

ایمیل: j.habibi.vakil@gmail.com

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۳

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۰۶

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۴/۰۱

واژگان کلیدی:

محیط زندگی، روان‌شناختی نوجوان، بزهکاری نوجوانان، نظریه برچسب‌زنی، نظریه انتخاب عقلایی.

خوانندگان این مجله، اجازه توزیع، ترکیب مجدد، تغییر جزئی و کار روی حاضر به صورت غیرتجاری را دارند.

© تمامی حقوق انتشار این مقاله، متعلق به نویسنده می‌باشد.

مقدمه

در تمام مراحل رشد یک انسان نوجوانی همواره یکی از حساس‌ترین مراحل زندگی انسان بوده است، زیرا در آن، فرد بیشتر از سایر عوامل، تحت تأثیر عوامل محیطی برای شکل‌گیری هویت و ارزش‌های خود می‌باشد. در این دوره فرد با تغییرات عمده‌ای در زمینه روان‌شناختی، اجتماعی و عاطفی مواجه می‌شود و تمام تلاش خود را برای شناخت مهم‌ترین دغدغه‌اش، یعنی «خود» به کار می‌برد تا با یک هویت کامل پا به عرصه بزرگسالی بگذارد و به همین دلیل تأثیرات محیط زندگی بر رفتارهای نوجوانان می‌تواند بسیار عمیق و تعیین‌کننده باشد (Erikson, 1968: 1-26). محله‌ای که یک نوجوان در آن زندگی می‌کند، می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در رفتار و گرایش او داشته باشد. به‌طور کل از منظر جغرافیای جرم‌شناسی همیشه تأکید بر ابعاد محیطی یا جغرافیای جرم و همچنین تأثیر آن‌ها بر چگونگی اهمیت محیط در شرطی‌شدن و وقوع جرم و همچنین دیگر نتایج جرم‌زا بوده است. تحقیقات همیشه بر این تأکید داشتند که ویژگی‌های محیط زندگی اعم از فاکتورهای اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی آن می‌توانند به‌طور مستقیم بر احتمال ارتکاب جرم توسط نوجوانان تأثیر بگذارند، مثلاً نوجوانانی که در مناطقی با سطح بالاتری از فقر و نابرابری اجتماعی و اقتصادی زندگی می‌کنند، بیشتر در معرض رفتارهای مجرمانه‌ای قرار دارند و به این دلیل که نوجوانی سنی به‌شدت تأثیرپذیر می‌باشد، همواره به‌دنبال الگویی هستند تا در خروجی رفتار و تصمیم آن‌ها نیز تأثیر بگذارد. اگر نوجوانان در محله‌هایی با سطح پایین اجتماعی و اقتصادی زندگی کنند، احتمال این‌که به‌سمت الگوهای منفی محله و رفتارهای مجرمانه آن‌ها گرایش پیدا کنند، افزایش می‌یابد که این الگوها می‌توانند شامل دوستان، اعضای خانواده یا حتی یک شخصیت معروف یک محله باشد که رفتار غیرقانونی را عادی می‌سازد (Hirschi & Gottfredson, 2021: 45). در چنین محیط‌هایی، ارتکاب جرم به‌عنوان یک نشانه از قدرت یا حتی شجاعت تلقی می‌شود و نوجوانان ممکن است این‌گونه فکر کنند که برای این‌که شخصیت مهمی باشند، باید رفتاری برخلاف قانون انجام دهند که این احساس می‌تواند ناشی از فشارهای اقتصادی در محله و فشارهای همسالان و همچنین

نیاز به پذیرش در گروه‌های اجتماعی باشد (Warr, 2020: 34). در یک چنین محیط‌هایی، نبود فرصت‌های مثبت و منابع حمایتی نوجوانان به‌سمت انتخاب‌های نادرست سوق داده می‌شوند و آن‌ها را در معرض خطر بیشتری قرار می‌دهد (Smith & Thornberry, 2020: 80). وجود فقر و نابرابری در یک محله نسبت به محله دیگر نیز باعث عادی‌سازی جرایمی مثل استفاده و فروش مواد مخدر، سرقت و همچنین تشکیل گروه‌های کوچک برای رسیدن ارتکاب جرم نیز می‌شود. به همین دلیل برای درک بهتر چرایی و چگونگی رفتار مجرمانه در بین نوجوانان باید به تأثیرات محیط زندگی و عوامل اجتماعی و روان‌شناختی توجه ویژه‌ای داشت؛ این مقاله به بررسی دقیق‌تر این موضوع پرداخته و تلاش دارد تا با بهره‌گیری از نظریات و مدل‌های مختلف ابعاد گوناگون تأثیر محیط زندگی بر رفتار مجرمانه نوجوان را با طرح‌های چگونه ویژگی‌های محیط زندگی، از جمله وضعیت اقتصادی و فرهنگی و امنیت بر رفتارهای مجرمانه نوجوانان تأثیر می‌گذارد؟ و چگونه شبکه‌های دوستانه نوجوانان در محل زندگی‌شان می‌تواند بر تصمیم‌گیری‌های نوجوانان در مورد ارتکاب جرم تأثیر بگذارد؟ همچنین چگونه نظریه‌های مختلف جرم‌شناسی مثل نظریه‌های برچسب‌زنی و نظریه انتخاب عقلایی می‌توانند تصویر جامع‌تری از عوامل تأثیر محیط زندگی بر رفتارهای مجرمانه نوجوانان ارائه دهند؟ را مورد بررسی قرار بدهد.

۱- روش تحقیق

در این مقاله، از سه روش اصلی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است: ابتدا، تحقیق به‌صورت کتابخانه‌ای انجام شده است که شامل مطالعه و تحلیل منابع معتبر علمی و مقالات مرتبط با موضوع می‌باشد، سپس از تحلیل تماتیک برای شناسایی الگوها و مضامین کلیدی در داده‌ها بهره گرفته شده است که در تحلیل تماتیک، پژوهشگر آزادی عمل بسیاری دارد و لزومی به مراجعه یا ارجاع به مبانی نظری ندارد و می‌تواند در پی توصیف تجربه کشف الگوی خود باشد. علاوه بر این، پرسشنامه‌ای ساده طراحی شده و با ۲۵ نوجوان بزهکار که مرتکب خرده‌جرم شده‌اند، مصاحبه شده است. این ترکیب از روش‌ها به ما این امکان را می‌دهد که به درک جامع‌تری از تأثیر محیط زندگی بر رفتارهای بزهکارانه دست یابیم. همچنین

زیر مشاهده می‌کنید، ۲۵ نوجوان مورد مصاحبه قرار گرفتند و در قالب نمودار مقولاتی به‌دست آمد که در ذیل توضیح داده می‌شوند.

از مطالعه‌ای به نام مطالعه ترک جرم در کشور آمریکا نیز استفاده شده است که در آن افرادی را از نوجوانی تا بزرگسالی مورد بررسی قرار می‌دهند که به ارتکاب جرم محکوم شدند و آن‌ها را به‌صورت طولی در مورد تبعات ارتکاب جرم نیز مورد بررسی قرار می‌دهد. استفاده از این رویکرد چندگانه، غنای بیشتری به یافته‌های تحقیق می‌بخشد. همان‌طور که در جدول

جدول ۱: مشخصات نوجوانان مورد مصاحبه

نام	سن	میزان تحصیلات	جرم
پوریا	۱۲ ساله	ابتدایی	سرقت موبایل
علی	۱۲ ساله	ابتدایی=کلاس سوم	سرقت کیف پول
رضا	۱۲ ساله	ابتدایی	تخریب اموال عمومی
حوریه	۱۳ ساله	راهنمایی	استفاده از مواد مخدر
سیاوش	۱۳ ساله	راهنمایی	تخریب اموال عمومی
روزبه	۱۳ ساله	راهنمایی	سرقت موبایل
مجید	۱۳ ساله	راهنمایی	سرقت از فروشگاه
مینا	۱۴ ساله	راهنمایی	سرقت از آرایشگاه
حدیثه	۱۴ ساله	راهنمایی	سرقت کیف پول
مجید	۱۴ ساله	راهنمایی	تخریب اموال عمومی
بهزاد	۱۴ ساله	راهنمایی	سرقت از فروشگاه
محمد	۱۴ ساله	ابتدایی=کلاس دوم	استفاده از مواد مخدر
جواد	۱۵ ساله	دبیرستان	تخریب اموال عمومی
علیرضا	۱۵ ساله	دبیرستان	حضور در صحنه جرم
علی	۱۵ ساله	دبیرستان	سرقت موبایل
محمد	۱۵ ساله	دبیرستان	سرقت کیف پول
مجتبی	۱۵ ساله	دبیرستان	حضور در صحنه جرم
خشایار	۱۵ ساله	دبیرستان	استفاده از مواد مخدر

استفاده از مواد مخدر	دبیرستان	۱۶ ساله	رضا
سرقت کیف پول	دبیرستان	۱۶ ساله	محمدحسین
سرقت از فروشگاه	دبیرستان	۱۶ ساله	رویا
تخریب اموال عمومی	دبیرستان	۱۶ ساله	مجید
استفاده از مواد مخدر	دبیرستان	۱۷ ساله	سارا
سرقت موبایل	دبیرستان	۱۷ ساله	علی
تخریب اموال عمومی	دبیرستان	۱۷ ساله	حسین

پرسشنامه نیز در ادامه به برخی از این تأثیرات و فاکتورهای آن اشاره می‌شود:

۲-۱- تأثیر وضعیت اقتصادی محل زندگی بر ارتکاب جرم نوجوانان

اصولاً محیطی که نوجوان انتخاب می‌کند، براساس نظریه جرم شناسی محیط اجتناب‌ناپذیر^۲ است، محیطی که فرد در انتخاب آن نقش ندارد، محیطی که انسان در آن متولد شده و تا سنین جوانی در آن محل یا مشابه آن محل رشد کرده و شخصیت آن شکل می‌گیرد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۲: ۱۱۴).

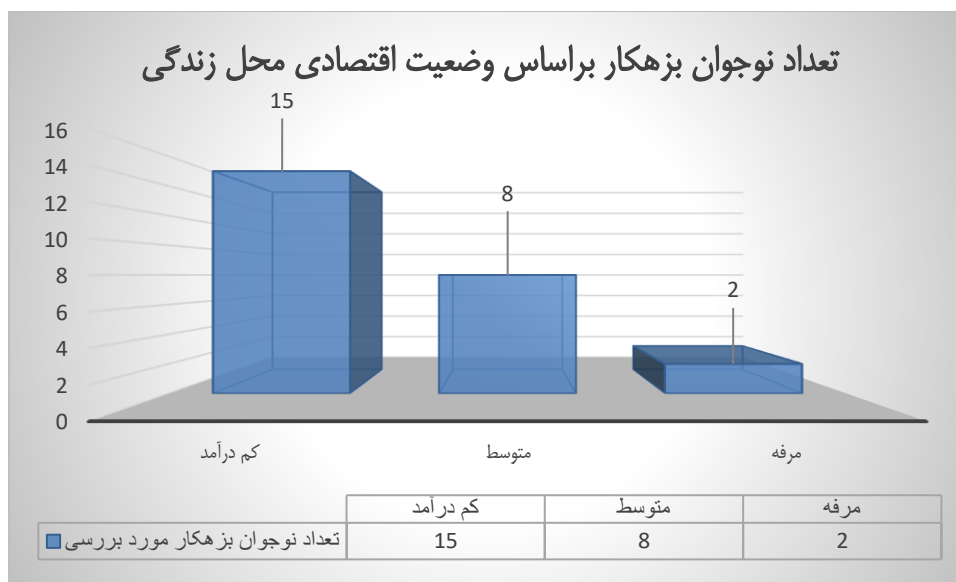
۲- تأثیر محیط زندگی نوجوان بر ارتکاب جرم

محیطی که نوجوان در آن زندگی می‌کند، در ارتکاب جرم توسط او اهمیت به‌سزایی دارد؛ محله‌ها به‌عنوان محیط اجتماعی، می‌توانند تأثیر عمیقی بر رفتار بزهکارانه نوجوانان داشته باشند. همان‌طور که لاکاسانی^۱ با استفاده از دیدگاه «لمبروزو»^۲ و دیدگاه جامعه‌شناسانه مطرح می‌کند که بزهکار همچون میکروب است و جامعه محل کشت آن است، هرگاه محل کشت میکروب مناسب باشد، آن میکروب رشد می‌کند و بالفعل می‌شود و زمانی میکروب (مجرم) نمو می‌یابد که محل کشت آن (جامعه) نیز مناسب باشد و این جامعه می‌تواند حتی همان محله کوچک زندگی نوجوان باشد. باتوجه به نتایج این

²- Cesare Lombroso (November 6, 1836 - October 19, 1909) was an Italian physician and criminologist. He is known for his research on the physical characteristics of criminals and the differences between them and other members of society. Lombroso founded the positivist school of criminology and contributed significantly to the field of criminal anthropology.

³- Inevitability of Environment Theory

¹- Alexandre Lacassagne was a French thinker and the founder of the Social Environment school of thought in criminal sociology. Born in 1843 and passing away in 1924, he served as a professor of forensic medicine. His work in Lyon, France, established significant contributions to the understanding of the social factors influencing criminal behavior.

نمودار ۱: تعداد نوجوانان بزهکار براساس وضعیت اقتصادی محل زندگی

موارد به این دلیل که نوجوانان حمایت مالی از جانب خانواده ندارند و حتی بعضاً خودشان باید از یک خانواده حمایت مالی کنند، مرتکب ارتکاب جرم می‌شوند. درست است که فقر و کمی درآمد یک عامل اصلی در ارتکاب جرم شناخته می‌شود، اما این که تنها افراد فقیر مرتکب جرم می‌شوند نادرست است، تحقیقات نشان می‌دهد که افراد مرفه و متوسط حتی با جامعه آماری کمتر نسبت به قشر فقیر هم به دلایل زیادی مرتکب جرایمی خصوصاً در زمینه‌های مواد مخدر و خرده کلاه برداری‌ها می‌شوند. همچنین در بعضی موارد نوجوانی که در محیط زندگی مرفه نیز زندگی می‌کند، ممکن است به دلایل مقایسه توسط خانواده‌ها یا فشارهای روانی دستیابی به موفقیت اجتماعی مرتکب رفتارهای خلاف قوانین بشوند (Hirschi, 1969: 132). با توجه به مطالعه‌ای که در ایالت اوهایو نیز انجام شده است و پاسخی که از نوجوانان نیز دریافت شده است، این مورد قابل اشاره است که نوجوانان محرومیت متمرکز در یک محله را به‌طور مستقیم باعث افزایش جرم می‌دانند. آن‌ها فقر را دلیلی منطقی و فرصت مشروع برای ارتکاب جرم می‌دانند. همچنین درباره افراد ساکن در محله‌هایی با درآمد متوسط و به نوعی محله متوسط‌نشین؛ اغلب نوجوانان از ترس سقوط به فقر

عوامل اقتصادی به‌طور قابل توجهی بر رفتارهای بزهکارانه نوجوانان تأثیر می‌گذارد فقر و بیکاری، از جمله مهم‌ترین عواملی هستند که باعث ارتکاب جرم توسط نوجوان می‌شود، در این پژوهش نوجوانانی با بستر درآمدی متفاوت مورد بررسی قرار گرفته‌اند. همچنین نوجوانانی که در محله‌هایی با شرایط اقتصادی نامناسب یا همان کم‌درآمد زندگی می‌کنند، دلایل بیشتری برای ارتکاب جرم دارند به این صورت که با توجه به پریشی که از نوجوانان مرتکب خرده‌جرم صورت گرفته است، اکثریت، کوتاه‌ترین زمان برای رسیدن به تأمین معاش روزانه خود و بعضاً خانواده خود را رفتارهای خلاف قانون مثل سرقت می‌دانند. به‌عبارت دیگر روان‌شناسی و رفتار افراد تا اندازه‌ای تابع کیفیت و نوع روابطی است که با محل زیست خود از نظر بافت محله، مدت استقرار شخص، فقیر یا ثروتمندبودن محله و ... دارد. همچنین عوامل روان‌شناختی نیز به‌شدت تحت تأثیر شرایط اقتصادی قرار دارند، نوجوانانی که در شرایط مالی نامناسب زندگی می‌کنند و به‌دنبال هویت و ارزش خود هستند. همچنین با توجه به اقتضای سنی ممکن است احساس اضطراب و هراس و ناامیدی بیشتری را تجربه کنند به‌سمت ارتکاب جرم سوق داده می‌شوند (Warr, 2021: 15). همچنین در بیشتر

دار و دسته‌های بزهکاری، هنجارهای جدیدی را ایجاد می‌کنند که رفتارهای برخلاف قوانین را مشروع می‌سازد و این خرده فرهنگ بزهکاری به نوجوانان ابزارهای جایگزینی برای دستیابی به آرزوهایشان می‌دهد و بر نقش فرهنگ در شکل‌گیری رفتارهای انحرافی تأکید می‌کند (احمدی، ۱۳۸۴: ۷۳-۷۲)، هرچند که والتر میلر^۴ باتوجه به نظریه فرهنگ طبقه پایین^۵ و در تحلیل کج‌روی، هم معتقد است که بزهکاری در میان نوجوانان صرفاً نتیجه زندگی در طبقات اجتماعی فرودست و تأثیرپذیری از خرده‌فرهنگ‌های آنهاست و معتقد است نوجوانان طبقه‌های پایین نسبت به طبقات بالاتر به دلیل خودمختاری بیشتری که دارند، نسبت به بزهکاری مستعدتر هستند و رفتارهایی مانند مصرف مواد مخدر و الکل و حتی سرقت برای آنها راحت‌تر است و قوانین و مقررات برای آنها به‌عنوان موانع و زحمت‌هایی تلقی می‌شود که باعث ایجاد نارضایتی می‌شود؛ به‌طور کلی میلر بر این نکته تأکید دارد که شدت توجه جوانان به ارزش‌های خرده‌فرهنگ طبقه پایین عامل اصلی گرایش آنها به بزهکاری است (احمدی، ۱۳۸۴: ۷۶-۷۴). همچنین از دیگر ابعاد بررسی ویژگی فرهنگی یک محله بر ارتکاب جرم می‌توان به فعالیت‌های فرهنگی در یک محله اشاره کرد، اصولاً سیاست شکلی شهری به این شکل می‌باشد که در محله‌های پایین شهر فعالیت‌های فرهنگی مثل وجود کتابخانه، فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی و ورزشی و انواع فعالیت‌های مثبت فرهنگی بسیار کمتر از سایر محله‌ها اعم از متوسط و مرفه می‌باشد.

همان‌طور که در نمودار زیر مشاهده می‌کنید:

و سودای ثروت به این دلیل که انسان از همان ابتدا به دنبال کمال و بقای بهتر است، دچار اضطراب و فشار روانی می‌شوند و از ترس نگرانی‌های مالی نیز ممکن است از هر راهی، از جمله ارتکاب جرم نیز برای کسب ثروت و رفاه استفاده کنند تا هرچه سریع‌تر از فقر دورتر و به نقطه ثروت نیز نزدیک‌تر بشوند و در حاشیه امن آن باشند.

۲-۲- تأثیر وضعیت فرهنگی محل زندگی بر ارتکاب جرم

محیط فرهنگی که نوجوانان در آن زندگی می‌کنند، شامل هنجارها و ارزش‌هایی می‌باشد که بر رفتارهای آنها تأثیر می‌گذارد، در محل زندگی که هنجارها و ارزش‌های فرهنگی مثبتی وجود دارد رفتار نوجوان هم نیز براساس همان فرهنگ غالب محل زندگی مثبت خواهد بود، اما برعکس در جوامع با هنجارهای ضعیف یا منفی احتمال بروز رفتارهای بزهکارانه افزایش می‌یابد. به‌عنوان مثال، در مناطقی که بزهکاری به‌عنوان یک رفتار عادی پذیرفته شده است، نوجوانان به‌راحتی به این رفتارها روی آورده و بعضاً در بعضی از موارد نوجوان در محله‌ای با نرخ بالای انواع جرم دستیابی به هویت مورد تأیید خود را در گرو ارتکاب جرم برای ضداورزی که در محل زندگی او تبدیل به ارزش شده است، می‌داند. همان‌طور که آلبرت کوهن^۱ در نظریه معروف خود، یعنی نظریه خرده‌فرهنگی^۲ در کتاب «پسران بزهکار؛ فرهنگ دارو دسته»^۳ معتقد است که وقتی افراد بنابه دلایل موقعیت اجتماعی که دارند، نمی‌توانند با معیارهای جامعه هم‌ساز بشوند، به ایجاد خرده‌فرهنگ‌هایی می‌پردازند که به آنها اجازه می‌دهد تا مشکلات خود را حل کنند. این خرده‌فرهنگ‌ها به‌عنوان یک پاسخ جمعی به ناتوانی در دستیابی به اهداف اجتماعی عمل می‌کند، پس اعضای این خرده‌فرهنگ‌ها که می‌توانند افراد یک محله باشند با تشکیل

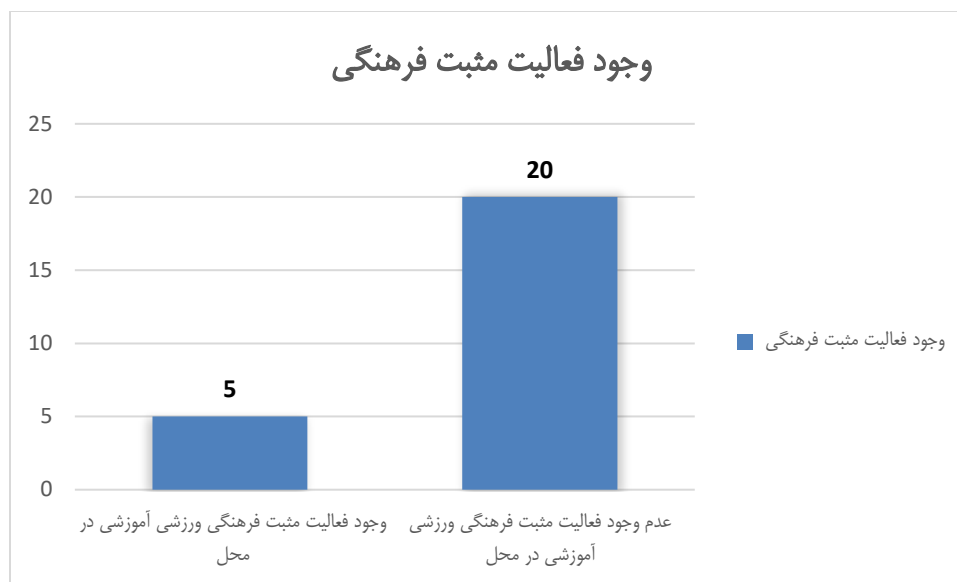
⁴ - Walter B. Miller

⁵ - Class Culture As A Generating Milieu

¹ - Albert k.cohen

² - Subcultural theory

³ - Delinquent Boys :Culture of the Gang

نمودار ۲: بررسی فعالیت فرهنگی در محل زندگی نوجوان

برای جلب توجه و احترام به رفتارهای انحرافی روی بیاورند و دیگر فرصت و درخواستی برای فعالیت‌های مثبت در یک محله نخواهد بود، اما در مقابل در محله‌هایی با نرخ پایین جرم، معمولاً فعالیت‌های فرهنگی و متنوع‌تر و با کیفیت بالاتری نظیر کتابخانه‌ها، کانون پرورشی فکری و ... وجود دارد که نوجوانان در فعالیت‌های مثبت آنان شرکت می‌کنند و مهارت‌های اجتماعی و فردی خود را توسعه می‌دهند و این عوامل باعث کاهش نرخ بزهکاری می‌شود.

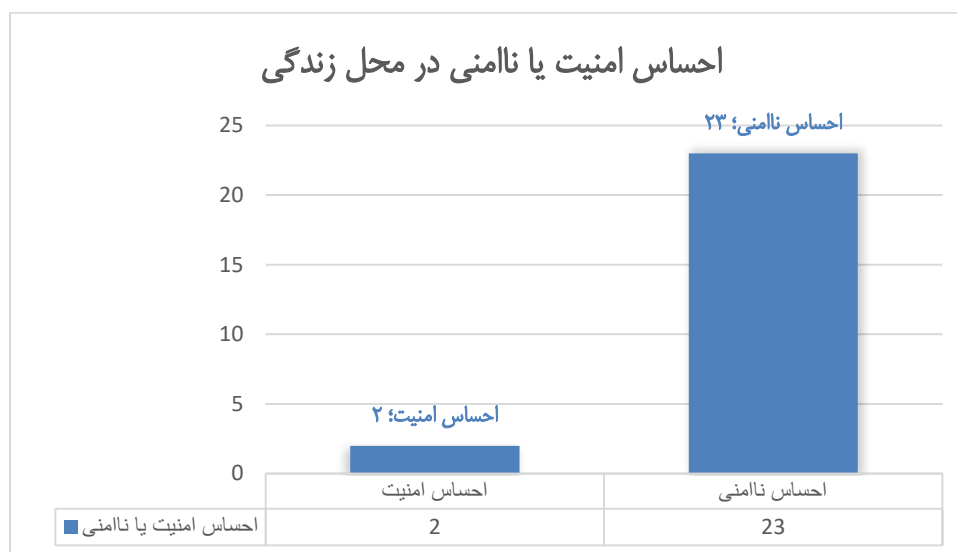
۲-۳- تأثیر وضعیت امنیت محل زندگی بر ارتکاب جرم

به‌طور کلی، وضعیت امنیت محله تأثیر مستقیمی بر ارتکاب جرم در نوجوانان دارد، در نظریه‌های مختلف جرم‌شناسی نشان می‌دهد که وجود یا عدم وجود امنیت در شکل‌گیری رفتار بزهکارانه بسیار تأثیرگذار است. همان‌طور که در پیشگیری وضعی^۱ بیان می‌شود که این پیشگیری به‌طور مستقیم بر امنیت محله تأثیر می‌گذارد و این امر باعث کاهش بزهکاری می‌شود. در محله‌هایی که از اقدامات پیشگیری وضعی بهره‌مند هستند، معمولاً شاهد کاهش نرخ جرم هستیم، زیرا بزهکاران ممکن

اکثریت بزهکاران نوجوانانی که در این مصاحبه حضور داشتند، فعالیت‌های مثبت فرهنگی، ورزشی و آموزشی نیز در محله خود ندارند. همچنین در محله‌هایی با نرخ بالای جرم از نظر تنوع و کیفیت فعالیت‌های فرهنگی در سطح پایینی قرار دارند، کمبود امکانات فرهنگی مثل کتابخانه‌ها، مراکز هنری و ورزشی می‌تواند منجر به عدم دسترسی فرصت‌های مثبت برای یک نوجوان بشود و در نهایت این کمبود می‌تواند نوجوان را به سمت فعالیت‌های منفی و بزهکارانه سوق دهد (Sampson & Groves, 1989: 774-802). همچنین در محله‌های با نرخ ارتکاب جرم بالا به علت این که در اکثر مواقع با مشکلات اقتصادی و اجتماعی دست به گریبان هستند، مانع از فعالیت‌های فرهنگی در این محله‌ها می‌شود، همچنین در این محله‌ها معمولاً حمایت اجتماعی و حس تعلق کمتری وجود دارد و ارتباط مثبتی میان اعضای این محله برای فعالیت‌های فرهنگی وجود ندارد. همچنین در اکثر مواقع در این محله‌ها افراد به گروه‌های کوچک‌تری برای ارتکاب جرم تقسیم می‌شوند که نوجوان در چنین محیط‌هایی اکثریت سعی می‌کنند

¹ - Situational Crime Prevention

است از محیط‌های امن دوری کنند (Ekblom, 2002: 73-104).

نمودار ۳: بررسی احساس امنیت یا ناامنی در محل زندگی نوجوان

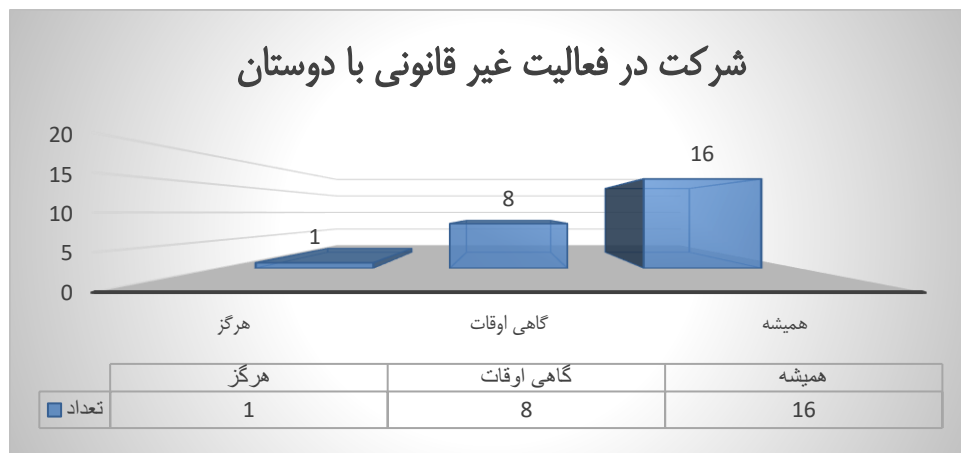
قرار نمی‌دهند و حتی نقش پلیس را ایجاد زحمت یا به ستوه درآوردن مردم می‌دانند (احمدی، ۱۳۸۴: ۷۶-۷۴). همچنین در بسیاری از موارد نوجوانان برای امنیت شخصی خود و بقا در محله نیز مرتکب جرم می‌شوند؛ در مقابل و در تحلیل پاسخ ۲ نفر از نوجوانان بزهکار که احساس امنیت می‌کنند، ممکن است در شرایط خاصی قرار گرفته باشند، مثل محیط حمایتی که در آن افراد در محله‌هایی امن با ارتباطات اجتماعی مثبت زندگی می‌کنند که به آن‌ها احساس امنیت می‌دهد و همچنین احتمالاً این نوجوانان کمتر با مشکلات یا تجارب منفی مواجه شده‌اند که به احساس امنیت آن‌ها نیز کمک می‌کند؛ همان‌طور که در مطالعه‌ای که در ایالت اوهایو صورت گرفته است، ناهنجاری‌های محله در ارزیابی پاسخ‌دهندگان باوجود مشکلاتی مانند درگیری در ملاعام یا استفاده از سرنگ برای مصرف مواد مخدر یک دسترسی مشروع برای ارتکاب جرم و رفتار خلاف قانون نیز می‌دانستند. نوجوانان نیز در این ایالت برای بقا خصوصاً در محله‌هایی با اشکال مافیایی و وجود خرده‌گروه‌های خطرناک و باتوجه به عدم وجود نظارت و

باتوجه به مصاحبه‌ای که از ۲۵ نوجوان مرتکب خرده‌جرم انجام شده است و در جهت تحلیل خروجی نمودار این مصاحبه درباره احساس امنیت یا ناامنی در محله‌ای که در آن زندگی می‌کنند ۲۳ نفر از این نوجوانان احساس امنیتی در محله خود ندارند که این توزیع نیز بسیار نگران‌کننده می‌باشد که این ناامنی نیز ناشی از چندین عامل مانند محیط فیزیکی، از جمله مانند عدم نورپردازی‌های قوی، وجود خیابان‌های بسیار باریک با بافت‌های قدیمی و همچنین وجود خرابه‌هایی که محل خوبی برای گروه‌ها و ارتکاب جرایم گروهی خواهد بود، همچنین عامل دیگری همچون تجربه شخصی نوجوانان است که باعث عدم احساس امنیت آنان نیز می‌شود و برای مثال نیز می‌توان به مشاهده یا تجربه مداوم جرم نیز اشاره کرد. همچنین در بسیاری از موارد باوجود پیشگیری و نظارت پلیس، نوجوانان در محله‌هایی با نرخ بالای جرم نیز بر این باور هستند که پلیس و قواعد و قوانین پیشگیری برای آنان ایجاد زحمت می‌کنند، از منظر جوانانی که در محله‌های سطح پایین‌تری هستند، پلیس را به‌عنوان منبعی از حفاظت یا خدمات اجتماعی مورد توجه

تأثیر شبکه‌های دوستانه و گروه همسالان در محل زندگی نوجوانان یکی از عوامل کلیدی و مهم در بروز رفتار مجرمانه است، این مورد می‌تواند هم به صورت مستقیم و هم غیرمستقیم بر تصمیم‌های نوجوان تأثیر بگذارد. در طی این پژوهش و مصاحبه از نوجوانان درباره تأثیر شبکه‌های دوستانه و گروه همسالان نیز پرسش‌هایی طراحی شده است که در نهایت خروجی آن به این شکل می‌باشد.

دسترسی راحت افراد عامی به انواع سلاح‌های سرد و گرم ارتکاب جرم را دلیلی بر بودن و زنده ماندن تلقی می‌کردند و بیش از نیمی از این نوجوانان نیز ارتکاب جرم را دلیل قانع‌کننده و پاسخی روشن بر چرایی محرومیت متمرکز در محله زندگی خود می‌دانستند.

۳- تأثیر شبکه‌های دوستانه و گروه همسالان در محل زندگی بر ارتکاب جرم توسط نوجوانان

نمودار ۴: بررسی شرکت در فعالیت غیرقانونی با دوستان در محل زندگی نوجوان

ارزش‌های خاصی را ترویج بدهند که با هنجارهای عمومی اجتماع در تضاد باشد، به عنوان مثال اگر گروهی از نوجوانان در فعالیت غیرقانونی مانند مصرف مواد مخدر یا سرقت شرکت کنند، اعضای جدیدتر گروه ممکن است برای بقا در گروه همسالان و گروه دوستی خود را ملزم به پذیرش این رفتارها ببینند که این فشار ناشی از گروه دوستی می‌تواند به طور جدی بر انتخاب رفتاری آن‌ها تأثیر بگذارد. با توجه به این که سن نوجوانی یکی از مراحل حساس زندگی یک انسان می‌باشد،

در سؤال‌ها از نوجوان‌های بزهکار خواسته شد تا با سه میزان سنجش پاسخگویی همیشه، گاهی اوقات و هرگز شرکت در فعالیت‌های غیرقانونی با دوستان خود را توصیف کنند که در پاسخ تنها ۱ نفر اعلام کرده است که هرگز در فعالیت غیرقانونی با دوستانش شرکت نکرده است، اما در گروه گاهی اوقات که ۳۲ درصد از جامعه آماری ما این پاسخ را انتخاب کردند، این درصد نشان می‌دهد که برای یک سوم از نوجوانان تأثیر گروه همسالان در رفتار انحرافی قابل توجه است. همچنین در گروه پاسخی همیشه که ۶۴ درصد از پاسخ جامعه آماری را شامل می‌شود، نشان‌دهنده تأثیر قوی و پایدار گروه همسالان بر رفتار آن‌ها است. گروه‌های همسالان ممکن است

مورد می‌تواند دلیل خوبی برای ارتکاب فعالیت مجرمانه در نوجوان باشد. نوجوانان در پاسخ به سؤالات پرسشگر در بررسی علت بزه آنان در ایالت اوهایو نیز دائماً با این پاسخ مواجه می‌شود که محرومیت متمرکز در یک محله باعث می‌شود که نوجوانان پاداش اجتماعی غیررسمی بیشتری را از ارتکاب جرم نیز به‌دست می‌آورند، چون نوجوانان در این بازه سنی به‌دنبال موفقیت و کسب نظر مثبت از جامعه هستند، پس حالا که فرصت قانونی با توجه به محل زندگی آنان محدودکننده است، پس جرم یکی از محدود گزینه‌های باقی‌مانده برای دستیابی به موفقیت و کسب پاداش اجتماعی است، پس در ذهن خودشان ریسک‌ها و هزینه‌های مرتبط با جرم را کمتر و پاداش اجتماعی آن را بیشتر و درنهایت دست به ارتکاب جرم می‌زنند، پس هرچقدر دینامیک گروه همسالان یک نوجوان به‌دنبال عادی سازی یک رفتار انحرافی باشد و رفتار بزهکارانه به‌طور مکرر بین اعضای گروه تکرار بشود، ممکن است به مرور به‌عنوان یک رفتار طبیعی و قابل قبول تلقی شود که این عادی‌سازی در دینامیک گروه در نهایت این احساس را به نوجوان می‌دهد که این نوع رفتارها نه تنها مجاز، بلکه حتی ضروری برای بقا در گروه می‌باشد.

۴- نقش محیط زندگی نوجوانان در نظریه‌های جرم‌شناسی با

بررسی مطالعات در ایران و آمریکا

۴-۱- نظریه برچسب‌زنی

نظریه برچسب‌زنی^۴ یک رویکرد جامعه‌شناختی است که به بررسی چگونگی تأثیر برچسب‌های اجتماعی بر رفتار افراد می‌پردازد. این نظریه بیشترین کارکرد را در زمینه اجرای عدالت در مورد نوجوانان دارد (وایت و هینس، ۱۳۸۲: ۱۲۴-۱۲۳). براساس این نظریه، انحراف از قانون ذاتی نمی‌باشد، بلکه نتیجه برچسب‌هایی است که جامعه به افراد می‌زند، به عبارت دیگر وقتی یک فرد برچسب مجرم یا منحرف پیدا می‌کند، هویت او را تحت تأثیر قرار می‌دهد و او را به سمت رفتار مجرمانه نیز سوق می‌دهد و از آنجایی که سن نوجوانی سن

همان‌طور که اریکسون^۱ روان‌شناس رشد معروف نوجوانی را در چهارچوب مرحله «شک و هویت»^۲ قرار می‌دهد. اریکسون معتقد است که نوجوانان در این مرحله از رشد به‌دنبال پیدا کردن هویت و نقش خود در جامعه هستند، پس به‌دنبال سؤال درباره این که «من کی هستم» و «نقش من در جامعه چیست» می‌روند. علاوه بر این اگر نوجوانان نتوانند هویت خود را به‌طور موفق شکل دهند، ممکن است دچار سردرگمی نقش بشوند و این موضوع به‌طور کامل در بزرگسالی آنان تأثیرگذار خواهد بود. به همین دلیل نیاز به یک هویت جدی نوجوان در وهله اول به سمت گروه همسالان سوق داده می‌شود و اگر نوجوان در محله‌ای زندگی کند که اکثریت گروه‌های همسالان وی مرتکب جرایم بشوند و رفتارهای انحرافی در این گروه‌ها به‌عنوان یک راهی برای اثبات خود و کسب اعتبار اجتماعی و در نهایت رسیدن به هویت مطلوب و مورد پسند جامعه کوچک محل زندگی می‌باشد، این احساس هویت جمعی در گروه همسالان نیز باعث می‌شود تا نوجوانان به‌طور مداوم در فعالیت‌های بزهکارانه شرکت کنند تا خود را به‌عنوان بخشی از گروه تثبیت کنند. همچنین مهم‌ترین مسأله در گروه‌های دوستی و همسالان دینامیک‌های گروهی نیز می‌باشد؛ اگر رفتار بزهکارانه در یک گروه به‌عنوان یک فعالیت جمعی در نظر گرفته بشود و نوجوان در محل زندگی خود با انواع گروه‌ها و دینامیک‌های گروهی بزهکارانه روبه‌رو باشد، اصولاً به‌دلیل ترس از طرد شدن یا عدم پذیرش از سوی گروه، حتی اگر خودشان تمایلی به ارتکاب رفتار بزهکارانه نداشته باشند، به این رفتارها دست بزنند، چراکه همان‌طور لوید کلبرگ^۳ روان‌شناس توسعه‌ای در نظریه خود در رشد اخلاقی تأکید می‌کند که نوجوانان به‌دلیل نیاز به تأیید اجتماعی و پذیرش در گروه‌های همسالان خود، ممکن است رفتارهایی را اتخاذ کنند که با ارزش‌های شخصی آن‌ها در تضاد باشد، اما به‌دلیل ترس از طرد شدن به سمت رفتار بزهکارانه سوق داده می‌شوند، زیرا برای یک نوجوان در این مرحله از رشد حفظ موقعیت خود در گروه یا جلب توجه همسالان از همه چیز مهم‌تر است و همین

³- Kohlberg, L. (1927-1987) was an American psychologist best known for his theory of moral development, which outlines how individuals progress through stages of moral reasoning.

⁴- Labeling Theory

¹- Erikson, EH. (1902-1994) was a developmental psychologist known for his theory of psychosocial development, highlighting identity formation during adolescence.

²- Identity vs. Role Confusion

چون از محله‌ای معروف با نرخ ارتكابی بالای جرم هستند، ناخواسته آن‌ها هم برچسب مجرم می‌گیرند و همین فشار ناشی از این برچسب ناخواسته باعث می‌شود که نوجوان به ارتكاب جرم روی بیاورد و برچسب مجرم را واقعی کند تا به‌خاطر تسلی خاطر خود و بقا در محیط زندگی و عدم تمایز در محله، مرتکب جرم می‌شوند. همچنین یکی دیگر از نتایج برچسب‌زنی این است که برای افرادی که همانند یکدیگر و تحت عنوان برچسب خورده هستند، انگیزه و محرکی ایجاد می‌کند تا بتوانند راحت‌تر با همدیگر ارتباط برقرار کنند که این ارتباط اغلب به شکل پیدایش گروه‌های مجرمانه است (وایت و هنیس، ۱۳۸۲: ۱۲۴) و چون نوجوان در این مرحله از سن خود بیشترین کشش را به گروه همسالان خود دارد.

می‌تواند داشتن برچسب مجرم او را مورد قبول در گروه‌های دوستی مجرمانه قرار بدهد و یا به‌دنبال عضویت در این گروه‌ها به‌دنبال برچسب مجرم باشد. درنهایت شاید برچسب‌زنی به‌عنوان یکی از الگوهای پیشگیری از بزهکاری باشد و در بسیاری از موارد هم نتیجه مثبتی داشته باشد، اما به همان اندازه می‌تواند تأثیرات منفی بر رفتار نوجوان داشته باشد تا بیشتر وی را به سمت ارتكاب رفتار مجرمانه سوق بدهد.

۴-۲- نظریه انتخاب عقلایی

نظریه انتخاب عقلایی^۱ به ما کمک می‌کند تا درک بهتری از چگونگی تأثیر محیط زندگی بر رفتار مجرمانه نوجوانان داشته باشیم، این نظریه بر این فرض استوار است که افراد، از جمله نوجوانان، در تصمیم‌گیری‌های خود به‌دنبال حداکثر کردن منافع و کاهش هزینه‌ها هستند. در این راستا، عوامل محیطی می‌توانند به‌طور مستقیم بر فرآیند تصمیم‌گیری و انتخاب‌های مجرمانه نوجوان تأثیر بگذارد. نظریه انتخاب عقلایی که خالق آن کلارک^۲ و کورنیش^۳ هستند، بر این پیش‌فرض هستند که مجرمان تصمیم‌گیرندگان منطقی هستند که به مسائل اقتصادی و مالی خویش فکر می‌کنند و با انجام‌دادن جرم سعی در سودرساندن به خود دارند. نوجوانان ممکن است با ارزیابی

رویارویی با خود و دستیابی به هویت نیز می‌باشد، تأثیر برچسب‌زنی را به هیچ عنوان نمی‌توان نادیده گرفت.

نظریه برچسب‌زنی به ما کمک می‌کند تا تصویر جامع‌تری از عوامل تأثیرگذار محیط زندگی بر رفتار مجرمانه نوجوان به دست بیاوریم. در محله‌های با نرخ جرم بالا فرآیند برچسب‌زنی هم از جانب نهاد عدالت کیفری مثل پلیس و هم از جانب خود افراد محله بسیار مشهود است که در بسیاری از موارد نوجوانان در این محله‌ها تحت تأثیر رفتارهای مجرمانه قرار می‌گیرند، چراکه برچسب‌زنی در این محیط‌ها به‌عنوان یک ابزار اجتماعی برای کنترل رفتارها عمل می‌کند، یعنی نهادهای عدالت کیفری برای رفتارهای نوجوان به آن برچسب مجرم می‌زند، این یک اخطار اجتماعی تلقی می‌شود که می‌گوید این رفتار غیرقابل قبول است، شاید این رفتار بتواند همان نوجوان یا سایر نوجوانان از گروه‌های همسال و دوستی در محل زندگی مشترک با این نوجوان را از ارتكاب رفتار مجرمانه بازدارد، اما در عین حال ممکن است برعکس عمل کند، زیرا ممکن است فرد بعد از فرآیند برچسب‌زنی خصوصاً در دوره نوجوانی و تشکیل هویت، پس از برچسب خوردن تغییر هویت داده و خصیصه‌های همان برچسب را به خود بگیرد. برای مثال نوجوانی را در نظر بگیرید که برچسب دزد به او زده شده است، اگر بخواهیم از دیدگاه کلی جامعه به این نوجوان نگاه کنیم، چون این فرد یک فرد منحرف تعریف می‌شود و چون اکثریت جامعه به دید قضاوت به این نوجوان به‌عنوان یک دزد نگاه می‌کنند، این نوجوان در مقابل کنش متقابل اجتماعی با مردم به تدریج مقبولیت اجتماعی خود را به‌عنوان یک شهروند عادی از دست می‌دهد و هویت مجرم را کسب می‌کند، پس این فرد در دوران شکل‌گیری خود خصیصه‌های یک دزد یا مجرم را به خود می‌گیرد، پس در نتیجه احتمال زیادی دارد که مجدداً مرتکب دزدی یا سایر جرایم بشود (احمدی، ۱۳۸۴: ۱۰۳-۱۰۱)، پس یکی از نتایج برچسب‌زنی بدنام‌کردن است، این که بسیاری از نوجوانان حتی اگر مرتکب جرمی هم نشده باشند،

³- Derek Cornish Derek Cornish is known for his work alongside Ronald Clark in formulating rational choice theory, focusing on how individuals weigh costs and benefits when making decisions, particularly in criminology and social behavior.

¹- Rational choice Theories

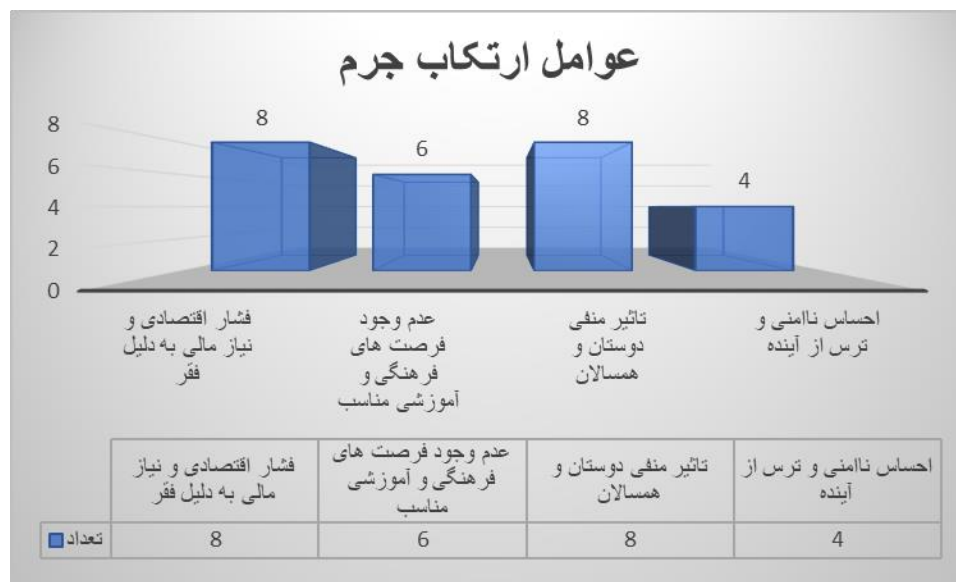
²- Ronald Clark: Ronald Clark is a prominent figure in the development of rational choice theory, contributing to the understanding of decision-making processes and the implications of individual choices within social contexts.

ای کوچک که در آن ضداثرها تبدیل به ارزش شده باشند، بیشتر ممکن است زمینه‌ساز بروز رفتارهای مجرمانه شوند، جرم‌خیزبودن یک محله حتی در کشوری مثل آمریکا که پیشرفت روزافزونی دارد هم نشان‌دهنده این است که ارتکاب جرم توسط نوجوانان و تبدیل ضداثرها به ارزش را نمی‌توان خیلی بسط به پیشرفت و بهانه جهان‌سومی‌بودن داد و این می‌تواند به سیستم مدیرتی جزئی‌تری نیز پیوند خورده باشد. همچنین گروه همسالان نیز عامل دیگری است که در برهه حساس نوجوانی نمی‌توان تأثیر آن را نادیده گرفت، زیرا که در این سن نوجوانان بیشتر تحت تأثیر دوستان خود قرار دارند و بیشترین تمایل را برای پذیرش در در گروه‌های همسالان خود را دارند و اگر الگوی رفتاری این گروه ارتکاب رفتارهای مجرمانه باشد، احتمال این که نوجوانان به این رفتارها روی بیاورند نیز افزایش می‌یابد. همچنین با سیری بر نظریه‌های جرم‌شناسی برچسب‌زنی و انتخاب عقلایی نیز متوجه شدیم که برچسب‌زدن به یک نوجوان بزهکار به‌عنوان یک مجرم بعضاً برعکس عمل کرده و چه‌بسا نوجوان در محل زندگی با نرخ بالای جرم به‌عنوان یک فرد با افتخار در آن جامعه کوچک تلقی می‌شود. همچنین بسیاری از نوجوانان برای ورود به گروه‌های هم‌سال زیر پوست این محله‌ها نیاز به برچسب‌خوردن دارند. همچنین در نظریه انتخاب عقلایی نیز این موارد مورد بحث قرار گرفت که برخی از نوجوانان برای بقا در محله محروم خود یک رفتار انحرافی را انتخاب می‌کند و سودمندی این رفتار برای او به مراتب از ضرر بیشتر خواهد بود، زیرا که اصولاً این نوجوانان به‌دنبال پاداش اجتماعی متفاوتی با سایر شهروندان عادی جامعه هستند و برای این افراد قانون فقط یک عامل اذیت‌کننده نیز می‌باشد، به همین دلیل در بحث امنیت در محله زندگی وجود نهادهای عدالت‌کیفری مثل پلیس یا دوربین مداربسته امنیت تلقی نمی‌شود و فقط یک عامل مزاحم است. همچنین اکثریت نوجوانان هم به‌خاطر بقا در محل و عدم احساس امنیت وارد گروه‌های بزهکاری می‌شوند تا بتوانند از خود در برابر همان محل زندگی نیز محافظت کنند. همان‌طور که در نمودار زیر مشاهده می‌کنید.

مزایا و معایب ارتکاب جرم، تصمیم‌گیرند که آیا دست به عمل جرم‌آمیز بزنند یا خیر، برای مثال اگر یک نوجوان فکر کند که سرقت از یک فروشگاه سریعاً او را به پول خواهد رساند و خطرات آن را کم ارزیابی کند، احتمالاً اقدام به سرقت خواهد کرد. همچنین در محله‌هایی با نرخ جرایم بالا معمولاً ویژگی‌هایی مثل فقر اقتصادی و فرهنگی، عدم دسترسی به فرصت شغلی مناسب و کمبود خدمات اجتماعی دارند که نوجوانان ارتکاب جرم را یک انتخاب مناسب و حتی منطقی برای درآمد و همچنین مهم‌ترین دغدغه نوجوانی، یعنی جلب توجه همسالان باشد. مهم‌ترین یافته‌های حال حاضر نیز به این شکل می‌باشد که افرادی که در مناطق با نرخ بالای جرم و حتی محروم زندگی می‌کنند خطر دستگیری و هزینه‌های غیررسمی ناشی از جرم را کمتر درک می‌کنند و پاداش‌های اجتماعی غیررسمی بیشتری از ارتکاب جرم به‌دست می‌آورند، مثل این که نامشان بر سر زبان اهالی محله بیفتد، به همین دلیل محرومیت متمرکز در یک محله و نرخ بالای جرم در آن ریسک‌ها و هزینه‌های ذهنی مربوط به جرم را کاهش می‌دهد و قانون به‌عنوان یک نهاد بازدارنده عمل نمی‌کند و قانون را حتی محدودکننده می‌دانند و همین موضوع باعث می‌شود تا انتخاب کنند برای رسیدن به موفقیت‌های حتی بعضاً اشتباه مثل سرگروهی دار و دسته خلافکاری و پاداش اجتماعی مثل احترام از جامعه خلافکارها مرتکب جرم بشوند.

نتیجه‌گیری

محیط زندگی نوجوانان به‌عنوان یک مجموعه پیچیده از عوامل اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی نقش بسیار مهمی در شکل‌گیری رفتارهای آن‌ها و به‌ویژه در زمینه ارتکاب جرم ایفا می‌کند. وضعیت اقتصادی به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی، می‌تواند فشارهای مالی و اضطراب را برای نوجوانان ایجاد کند که در نهایت منجر به بی‌هدفی و ناامیدی بشود و آن‌ها را به سمت رفتارهای مجرمانه سوق بدهد. علاوه‌بر این وضعیت فرهنگی جامعه نیز تأثیر به‌سزایی بر هنجارها و ارزش‌های اجتماعی دارند، جوامع کوچکی همچون محله زندگی نوجوان اگر دارای فرهنگ مثبتی باشد، معمولاً می‌تواند از نوجوانان در برابر گرایش به رفتار مجرمانه محافظت کند و در مقابل جامعه

نمودار نتیجه‌گیری: عوامل ارتکاب جرم در محل زندگی نوجوان

۳- نصب دوربین مداربسته: ایجاد سیستم نظارتی با دوربین مداربسته در نقاط کلیدی محله برای افزایش امنیت.

۴- تخریب ساختمان‌های متروکه و خرابه‌هایی که می‌توانند محل تجمع افراد بزهکار شوند.

۵- تبدیل زمین‌های خالی به فضای سبز و یا کتابخانه یا محیط فرهنگی.

۶- برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برای آموزش مهارت‌های زندگی، حل مسأله و مدیریت خشم.

۷- فراهم کردن فضای فرهنگی مانند تئاتر، موسیقی و یا هنرهای تجسمی برای ابراز خلاقیت نوجوانان.

۸- ایجاد فرصت‌های مشاوره‌ای رایگان تا نوجوان بتواند به بیان تجربیات خود بپردازد و راهنمایی بگیرد.

۹- تشکیل تیم‌های ورزشی: ورزش یکی از بهترین راه‌ها برای ایجاد دوستی‌های مثبت نیز می‌باشد که باعث تقویت روحیه همکاری نیز می‌شود و انرژی اضافی نوجوان را نیز تخلیه می‌کند.

در نتیجه پرسشنامه‌ای که در اختیار ۲۵ نوجوان قرار دادیم و بررسی مطالعات طولی بر نوجوانان و بزرگسالان مرتکبان جرم در ایالت اوهایو آمریکا عوامل ارتکاب جرم بین آنان مشخص گردیده است و حتی یک نوجوان ممکن است دو عامل را به‌عنوان علل اصلی ارتکاب جرم خود قرار داده باشد، به همین دلیل همان‌طور که در کل این پژوهش نسبت به حساس بودن این مرحله سخن گفتیم، چند نمونه پیشنهاد را برای پیشگیری از ارتکاب جرم توسط نوجوانان با توجه به تأثیرپذیری از محل زندگی و فاکتورهای اقتصادی و امنیتی و فرهنگی و گروه همسالان نیز ارائه می‌دهیم، امیدواریم که نوجوانان در این مرحله از رشد روان‌شناختی خود هویتی که کسب می‌کنند، هویت مطلوب و مورد قبول جامعه باشد، مثل:

۱- ایجاد افزایش حضور پلیس در محله‌ها و رفتار خوب با نوجوانان محله: ایجاد گشت‌های منظم و برنامه‌های مشارکتی بین پلیس و ساکنان برای افزایش حس امنیت.

۲- نصب چراغ‌های روشنایی در نقاط تاریک و خطرناک برای افزایش حس امنیت و کاهش نرخ جرایم.

کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی، تهران: دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.

- کاوه، محمد (۱۳۹۱). *آسیب‌شناسی بیماری‌های اجتماعی*. جلد اول، تهران: نشر جامعه‌شناسان.

- محسنی، فرید (۱۳۹۴). *نظریه‌های جرم‌شناسی*. تهران: انتشارات قوه قضاییه.

- نجفی ابرندآبادی، علی‌حسین (۱۳۸۳-۱۳۸۲). *تقریرات درس جرم‌شناسی (کلیات جرم‌شناسی)*. تهران: دانشگاه شهید بهشتی.

ب. منابع انگلیسی

- Braithwaite, J (2023). "Crime, Shame and Reintegration: A New Perspective on Criminal Justice". UK: Cambridge University Press.

- Brunson, K & Miller, J (2006). "Gender, Race, and Urban Policing: The Experience of African American Youths. *Social Problems*". 53(3): 404-426

- Erikson, E.H (1968) *Identity: Youth and Crisis*. New York: WW Norton Company.

- Hagan, J (2022). "Introduction to Criminology: Theories, Methods, and Criminal Behavior". UK: Oxford University Press.

- Harris, A *et al.* (2016). "Police and Youth: The Role of Police in Preventing Youth Violence. *Youth Violence and Juvenile Justice*". USA: *Harvard Law School*, 14(2): 105-123.

- Hirschi, T (1969). *Causes of Delinquency*. Berkeley: University of California Press.

- Sampson, R. J & Groves, W. B (1989). "Community Structure and Crime: Testing Social-Disorganization Theory". *The American Journal of Sociology*, 94(4): 774-802.

- Thornberry, T. P (2023). *Developmental Theories of Crime and Delinquency*. Routledge.

- Warr, M. (2002). *Companions in Crime: The Social Aspects of Criminal Conduct*. New York: Cambridge University Press.

۱۰- ارائه دوره‌های آموزشی حرفه‌ای رایگان برای مناطق کم‌برخوردار که مهارت‌هایی مثل کامپیوتر و تعمیرات خودرو و صنایع دستی را آموزش ببینند تا به افزایش فرصت شغلی برای آنان کمک کند.

۱۱- حمایت از کارآفرینی جوانان: ارائه مشاوره و منابع مالی برای راه‌اندازی کسب و کارهای کوچک توسط نوجوانان.

۱۲- همکاری نزدیک مؤسسات مردم‌نهاد و حمایت از نوجوانان برای شناسایی مشکلات رفتاری و ارائه حمایت لازم به نوجوان نیازمند.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانت‌داری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردید.

تعارض منافع: تدوین این مقاله، فاقد هرگونه تعارض منافی بوده است.

سهم نویسندگان: نگارش مقاله به‌صورت مشترک توسط نویسندگان انجام گرفته است.

تشکر و قدردانی: از تمام کسانی که ما را در تهیه این مقاله یاری رسانده‌اند، سپاسگزاریم.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی سامان یافته است.

منابع و مأخذ

- ابراهیمی، جعفر؛ عظیمی، حمداله و عظیمی، لیلا (۱۳۹۴). «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر ارتکاب نوع جرم مردان مجرم در بهار ۱۳۹۴ زندان شهر اردبیل». *نشریه مطالعات علوم اجتماعی ایران*، ۱۱۲(۱): ۶۶-۱۰۱.

- احمدی، حیبی (۱۳۸۴). *جامعه‌شناسی انحرافات*. تهران: انتشارات سمت.

- ایار، علی (۱۳۸۸). *بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و جرم، مطالعه تجربی جوانان عادی و مجرم شهر ایلام*. پایان نامه